

Підсумовуючи зазначимо, що наразі воєнний стан інгібував розуміння необхідності конвергенції освітніх просторів: формування спільного набору спеціальностей та уявлень про відповідні їм базові компетентності та результати навчання, розвиток «мовної» компетентності, провадження міждисциплінарного (мультидисциплінарного) підходів у формування напрямків наукових розвідок і досліджень, освітніх програм, а водночас, актуалізував загрози надмірної трансформації національного освітнього простору на догоду вимогам країн — учасниць Європейського простору вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Стандарти та рекомендації. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/Додаток-1-Стандарти-і-рекомендації-щодо-забезпечення-якості-в-Європейському-просторі-вищої-освіти>
2. ENQA. URL: <https://www.enqa.eu/>
3. Academic Ranking of World Universities. URL: <https://www.shanghairanking.com/>
4. QS World University Rankings. URL: <https://www.topuniversities.com/qs-world-university-rankings>
5. Дебич М. Інтернаціоналізація систем забезпечення якості вищої освіти як глобальна тенденція. URL: https://wou.npu.edu.ua/images/arhiv/2020/02_2020/14.pdf
6. Національна рамка кваліфікацій URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/natsionalna-ramka-kvalifikatsiy>
7. PAUSE. URL: <https://anr.fr/en/latest-news/read/news/pause-anr-a-coordinated-program-to-accomodate-ukrainian-scientists/>
8. Houseofeurope. URL: <https://houseofeurope.org.ua/>

УДК 351:378

Віра Усик

професор кафедри

*національної економіки та публічного управління
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана*

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНЬОЮ СФЕРОЮ В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

PUBLIC ADMINISTRATION OF EDUCATIONAL SPHERE IN EMERGENCIES

Анотація. Органи публічної влади повинні приділяти більше уваги освіті як стратегічній сфері розвитку суспільства, особливо в умовах надзвичайних ситуацій. У результаті пандемії

COVID-19 екстрене управління освітою об'єктивно стало невід'ємною складовою публічного управління в багатьох країнах світу. Виявляючи варіації (відмінності) у реакціях (ставленні, перевагах-недоліках тощо) ключових суб'єктів освітнього процесу (викладачів і студентів) щодо онлайн освіти можна обґрунтувати зміни у системі публічного управління освітою.

Abstract. *Public authorities should pay more attention to education as a strategic area of social development, especially in emergencies. As a result of the COVID-19 pandemic, emergency management of education became an integral part of public administration in many countries of the world. By identifying variations (differences) in the reactions (attitudes, advantages, and disadvantages, etc.) of crucial subjects of the educational process (teachers and students) regarding online education, it is possible to justify changes in the system of public education management.*

Освіта є особливим суспільним благом стратегічного характеру. Публічна влада презентує стратегічні інтереси всього суспільства та окремих спільнот. Аналіз літератури щодо огляду проблем публічного управління в надзвичайних ситуаціях свідчить, що в публічному управлінні сформувався окремий напрям, який стосується управління змінами та управління в умовах надзвичайних ситуацій. Більше того, організаційне оформлення цього напрямку досліджень відбулося ще в 1980-х роках, про що свідчить робота Allen K. Settle [1] щодо управління надзвичайними ситуаціями в публічному управлінні освітою, в якій узагальнено досвід розробки та реалізації програм навчання фахівців з публічного управління надзвичайними ситуаціями. Окрім того, дослідники фокусують свою увагу саме на онлайн освіті, адже саме така форма навчання має доцільність за умов кризи, пандемій, екологічних катастроф, війни тощо.

У 2020-х рр. проведено багато досліджень, у яких фокус уваги стосується проблеми використання онлайн освіти в період такої надзвичайної ситуації, як пандемія COVID-19. Такі дослідження, як правило, сфокусовані на ефективності/результативності онлайн освіти, ставленні всіх учасників освітнього процесу до неї та, в тому числі, вміння уряду правильно корегувати управління освітньою сферою.

У роботі «Impacts of the COVID-19 Pandemic on Life of Higher Education Students: A Global Perspective» [2] зазначено, що проведене дослідження 30 383 студентів із 62 країн показало, що на тлі всесвітнього карантину та переходу на онлайн навчання студенти були найбільш задоволені підтримкою, наданою викладачами та відділами зв'язків з громадськістю їхніх університетів. Результати

також показали, що соціально-демографічні, географічні та інші умови значно вплинули на рівень задоволеності академічною роботою/життям під час кризи. В дослідженні, що лежить в основі статті «Impact of Covid-19 Pandemic on Higher Education: A Critical Review» [3], мова йде про ставлення студентів Індії до онлайн освіти та про те, які фактори заважають/сприяють процесу такого навчання. Автор зазначає, що за даними дослідження цифровий розрив не тільки призвів до виключення студентів із бідних і маргіналізованих груп під час онлайн навчання, але й підштовхнув багатьох незаможних студентів до депресії та смерті. Окрім того, зазначається, що економічні та політичні процеси в суспільстві мають вплив на використання діджитал інструментів студентами під час навчання. В дослідженні «An evaluation of the effectiveness of online education and the extent to which online education will be replacing the traditional classroom teaching» автор фокусується на позитивних моментах і перевагах онлайн навчання. Він зазначає, що онлайн-освіта може охопити більшу кількість студентів, надати можливість тим, хто цього прагне, навчатися в престижних університетах світу дистанційно, пропонує широкий спектр навчальних ресурсів і платформ, надає викладачам аналітичні інструменти для моніторингу та прийняття обґрунтованих навчальних рішень, і є дуже корисною під час кризи, особливо за умов неможливості навчання в аудиторіях.

Можемо зробити висновок, що дослідження щодо використання онлайн освіти в надзвичайних ситуаціях, зокрема через пандемію COVID-19, можна об'єднати за такими напрямками: 1) огляд переваг і недоліків онлайн освіти під час надзвичайних ситуацій; 2) фокус на змінах у змісті освіти, діяльності викладачів, мотивації студентів; 3) виявлення освітньої сепарація/інклюдії через певні політичні, економічні, географічні та інші фактори; 4) оцінка результативності онлайн освіти.

Публічне управління освітою в надзвичайних ситуаціях, власне, повинно здійснюватися за алгоритмами, які передбачають адекватне реагування органів публічної влади на реально існуючі проблеми суспільства та окремих спільнот, зокрема в сфері освіти. Тому надзвичайно важливо фокусування органів влади на викликах онлайн освіти, як форми, що використовувалась у надзвичайних ситуаціях. Способом виявлення цих викликів освіти є аналіз очікувань, потреб, цінностей і переваг безпосередніх учасників освітнього процесу. Ідентифікація актуальних напрямків змін у системі публічного управління освітою може здійснюватися шляхом оцінювання синхронності реакцій викладачів і студентів

на зміни в освітньому процесі. Публічне управління освітою в надзвичайних ситуаціях повинно бути направлене на гармонізацію інтересів основних учасників процесу на підставі з'ясованих розбіжностей у реакціях. Ця гармонізація та усунення негативних реакцій має стати основою для розробки першочергових кроків публічного управління освітою¹.

Список використаних джерел

1. Settle, Allen K. Emergency management in public administration education: Federal Emergency Management Agency. 1985.
2. Aristovnik A., Keržič D., Ravšelj D., Umek L., Tomažević N. Impacts of the COVID-19 Pandemic on Life of Higher Education Students: A Global Perspective. *Sustainability*.2020. 12(20). URL: <https://doi.org/10.3390/su12208438> (date of access: 06.06.2022).
3. Bania J., Banerje I. (2020). Impact of Covid-19 Pandemic on Higher Education: A Critical Review. [online]. URL: <https://www.guninetwork.org/report/impact-covid-19-pandemic-higher-education-critical-review> (date of access: 06.06.2022).

УДК 334.72:[316.422:001.9

Ольга Міночкіна
*професор кафедри економіки та
бізнес-технологій Національного авіаційного університету*

ІНСТИТУЦІЙНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ САМОВІДТВОРЕННЯ ЛЮДИНИ «KNOWLEDGE SOCIETY»

INSTITUTIONAL ACCEPTANCE AS A TOOL FOR SELF-CREATION PEOPLE «KNOWLEDGE SOCIETY»

Abstract. *Research of property and entrepreneurship institutions in the context of modern transformations of socio-economic systems in the paradigm of modern economic theory are relevant areas of science. It is a question of change of a basis, restructuring and creation of new forms of development. Institutional entrepreneurship is becoming a tool for shaping the knowledge society. The knowledge society is a society whose economy depends upon the knowledge of their citizens and the success of this society is dependent on the innovation and creativity of the citizens.*

---

¹ Наразі відбувається аналіз отриманих даних на основі онлайн опитування 194 викладачів та 460 здобувачів освіти з університетів різних регіонів України щодо переваг, обмежень, додаткових витрат, екстерналій онлайн форми освіти (автори дослідження — д.е.н., професор Радіонова І. Ф., д.е.н., доцент Усик В. І.)